APULAISOIKEUSKANSLERI

Ympäristöasioiden kokonaiskäsittelyajat

ASIAN VIREILLETULO

Annoin 9.12.2021 ratkaisun kanteluun, joka koski valkoposkihanhien ja merimetsojen aiheuttamien vahinkojen estämiseksi myönnettäviä poikkeuslupia koskevaa menettelyä (OKV/2511/10/2020).

Tuolloin saadusta selvityksestä ilmeni, että poikkeuslupahakemusten käsittelyajat Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa ovat selvästi pidentyneet verrattuna aiempaan tilanteeseen. Myös Vaasan hallinto-oikeudessa kyseisten valitusten käsittelyajat ovat pitkiä ja joissakin tapauksissa asioiden kokonaiskäsittelyajat muodostuvat erittäin pitkiksi. Totesin ratkaisussani, että kyseisissä tilanteissa perustuslaissa jokaiselle turvattuun oikeusturvaan kuuluva oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivästystä ei toteudu.

Pyysin ympäristöministeriötä antamaan viimeistään 31.5.2022 selvityksen siitä, miten rauhoituksesta luopuminen ja poikkeuslupamenettelyn kehittäminen on edistynyt. Ryhdyin lisäksi selvittämään omana aloitteenani Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa käsiteltävien poikkeuslupahakemusten ja Vaasan hallinto-oikeuteen muutoksenhaun perusteella päätyvien asioiden kokonaiskäsittelyaikoja, ja pyysin näitä viranomaisia antamaan selvitykset poikkeuslupapäätöksistä tehtyjen valitusten käsittelyajoista. Pyysin Vaasan hallinto oikeutta antamaan samalla selvityksen myös muiden vesi- ja ympäristöasioiden käsittelyajoista.

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen pitkistä poikkeuslupahakemusten käsittelyajoista on erikseen vireillä myös kantelu OKV/1707/10/2021.

Ympäristöministeriön selvitys

Ympäristöministeriö antoi siltä ratkaisussa OKV/2511/10/2020 pyydetyn selvityksen 30.5.2022.

Ympäristöministeriön selvityksen mukaan sekä valkoposkihanhi että merimetso ovat edelleen Suomessa luonnonsuojelulailla rauhoitettuja lajeja, sillä ne eivät ole riistalajeja. Lajit ovat rauhoitettuja koko EU:ssa ja rauhoituksesta luopuminen vaatisikin muutoksia etenkin EU:n lintudirektiiviin. Ympäristöministeriön EU:n komissiolta saamien tietojen mukaan muutoksia lintudirektiiviin ei kuitenkaan ole lähiaikoina odotettavissa. Siksi ministeriö korostaa kansallisten ratkaisukeinojen etsimistä lajien aiheuttamien vahinkojen estämiseksi ja korvaamiseksi.

Ympäristöministeriö selostaa selvityksessään lainsäädännön tilannetta Suomessa ja toteaa, että riippumatta siitä, minkä lain piirissä lintulaji on, tulee lintudirektiivin mukaisten poikkeusperusteiden täyttyä, esimerkiksi vakavien vahinkojen estäminen. Valkoposkihanhien ja merimetsojen kuolettavasti ampuminen perustuu myös muissa EU-maissa samoihin kansainvälisiin sitoumuksiin ja EU-jäsenmaina niihin kohdistuu samat säännölliset raportointivelvollisuudet myönnetyistä poikkeusluvista komissiolle sekä Bernin sopimussihteeristölle. Jos laji siirrettäisiin Suomessa Ruotsin ja Viron tapaan metsästyslakiin riistalajiksi, se kuitenkin tekisi esimerkiksi poikkeusperusteisesti tapettujen yksilöiden ravintokäytön sekä suojametsästyksen mahdolliseksi.

Ympäristöministeriö on teettänyt selvityksen kaikkien luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettujen lajien poikkeuslupien käsittelystä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa. Selvitys on valmistunut 13.4.2022. Selvityksessä kartoitettiin ELY-keskusten resurssitilannetta sekä arvioitiin eri vaihtoehtoja resurssitilanteen parantamiselle poikkeuslupahakemusten käsittelyssä ja seurannassa. Yhteenvetona resurssien riittävyydestä selvityksessä todetaan, että nykyiset resurssit eivät ole riittäviä poikkeuslupien käsittelyyn kokonaisuudessaan. Poikkeuslupahakemusten käsittelyyn ei selvityksen mukaan ole ELY-keskuksissa käytettävissä vapaata resurssia, joten hakemusten käsittelyn uudelleen järjestämisellä ei ole mahdollista tehostaa nykyistä toimintaa. Selvityksessä tehtyjen havaintojen perusteella Varsinais-Suomen ELY-keskukseen keskitetty poikkeuslupakäsittely lintujen poikkeuslupien osalta on perusperiaatteeltaan toimivin malli. Selvityksessä todetaan muun muassa, että keskittämisen myötä päätösten linja saadaan pysymään yhtenäisenä koko Suomessa ja lupakäsittelyyn saadaan parempi mittakaavaskaala, kokonaiskuva ja linja. Lupapäätösten linjausta on helpompaa ja nopeampaa muuttaa tarpeen niin vaatiessa ja yhtenäinen linja lisää lupapäätösten ennakoitavuutta, joka on eduksi luvan hakijalle.

Nykyiseen toimintaan esitettiin edellä mainitussa ympäristöministeriön teettämässä selvityksessä kuitenkin myös parannuksia, kuten tiiviimpää vuoropuhelua muiden ELY-keskusten kanssa poikkeuslupien käsittelyn aikana sekä sähköisen lupajärjestelmän kehittämistä. Lupia

käsittelevän resurssin tulisi Varsinais-Suomen ELY-keskuksessa myös vastata suuria lupamääriä ja lupien käsittelyn suuritöisyyttä, joten resurssien määrän lisäämistä suositeltiin.

Ympäristöministeriön apulaisoikeuskanslerille antamassa selvityksessä todetaan, että edellä kerrotun selvityksen tulosten perusteella ja tämänhetkisessä resurssitilanteessa ympäristöministeriö ei aio hajauttaa lintuja koskevia poikkeuslupatehtäviä muihin ELY-keskuksiin, koska siitä ei olisi saatavissa parannusta käsittelyaikoihin tai päätösten laatuun.

Ympäristöministeriö on uusinut kertaluonteisen lisämäärärahan Varsinais-Suomen ELY-keskukselle yhden henkilötyövuoden palkkaukseen vuodeksi poikkeuslupien käsittelyä varten. Varsinais-Suomen ELY-keskus on myös esittänyt työ- ja elinkeinoministeriölle määrärahahakemuksen lisähenkilökunnan palkkaamiseen valtakunnallisesti keskitetyn luonnonsuojelulain lajisuojelua koskevien ja lintuja koskevien lupatehtävien hoitamiseen. Ympäristöministeriö on puoltanut Varsinais-Suomen ELY-keskuksen lisäresurssitarve-esitystä. Lisäksi ympäristöministeriö selvittää yhdessä ELY-keskusten kanssa mahdollisuuksia kehittää sähköinen poikkeuslupajärjestelmä. Keskustelun luonnonsuojelulain mukaisten poikkeuslupatehtävien mahdollisesta uudelleenjärjestämisestä odotetaan jatkuvan osana koko valtion aluehallinnon kehittämistä.

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen selvitys

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen antamassa selvityksessä todetaan, että poikkeuslupien käsittelyaikatauluihin vaikuttaa edelleen valkoposkihanhihakemusten määrän monikymmenkertaistuminen syksystä 2020 lähtien. Vuonna 2022 kaikkien lintuja koskevien poikkeuslupien keskimääräinen käsittelyaika on ollut 6,64 kuukautta. Vuonna 2022 vireille tulleiden ja jo käsiteltyjen poikkeuslupien keskimääräinen käsittelyaika on ollut 1,34 kuukautta.

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen tavoitteena poikkeuslupien käsittelyssä on lähtökohtaisesti kolmen kuukauden käsittelyaika.

Asian käsittelyn kesto yksittäisessä tapauksessa riippuu kuitenkin aina asian luonteesta ja laadusta sekä esimerkiksi tarpeesta pyytää asiakkaalta lisätietoja. Valkoposki- ja merimetsolupien käsittelyyn liittyy paljon aktiivista osallistumista mm. viestintään ja em. lajien vahinkojen ja haittojen estämiseen liittyvään vuoropuheluun. Tämän tavoitteena on lupakäsittelyn sujuvoittaminen myös luvan hakijoiden tarpeet huomioon ottaen. Tämä on tunnistettu ELY-keskuksessa ja lupahakemukseen liittyviä menettelytapoja on pyritty sujuvoittamaan eri tavoin. Lupahakemusten käsittelyn sujuvoittaminen ja käsittelyaikojen lyhentäminen edellyttävät ELY-keskuksen mukaan myös lisäresursseja. Resurssitarpeesta ELY-keskus on aktiivisesti viestinyt ympäristöministeriöön sekä työ- ja elinkeinoministeriöön. Vuonna 2022 keskitetyn tehtävän esittelijän virkaa

hoitaa yksi vakituinen virkahenkilö ja kaksi TEM:n ja YM:n lisämäärärahoilla palkattua määräaikaisessa tehtävässä olevaa virkahenkilöä. Määräaikaisten virkahenkilöistä toisen sopimus päättyi 26.4.2022 ja toisen 15.9.2022. Ympäristöministeriön erillisrahoitukselle on myönnetty vuoden (2022) jatkorahoitus. Jo päättyneestä työ- ja elinkeinoministeriön lisärahoituksesta ja toisesta pysyvästä virasta on neuvoteltu ministeriötasolla, mutta päätöksiä ei ole tehty.

Tuomioistuinkäsittelyt ovat vaikuttaneet kahden merimetsoa koskevan päätöksen käsittelyyn, jotka hallinto-oikeus on poikkeuslupien keskittämisen aikana (2015 eteenpäin) palauttanut takaisin ELY-keskuksen käsiteltäväksi. ELY-keskus voi selvityksensä mukaan vaikuttaa tuomioistuinkäsittelyn aikatauluihin toimittamalla käsittelyasiakirjat, vastineet ja lausunnot pyydetyssä aikataulussa.

Näiden tapausten kokonaiskäsittelyajat ovat olleet poikkeuksellisen pitkät ja tapauksiin viitataan myös vireillä olevassa kanteluasiassa OKV/1707/10/2021.

Esimerkiksi ELY-keskuksen ratkaisemassa asiassa VARELY/3547/2017 haettiin poikkeuslupaa muun muassa merimetsojen ampumiseen vuonna 2017 vireille tulleella hakemuksella. ELY-keskuksen ratkaisu asiassa annettiin 15.8.2018. Ratkaisusta valitettiin Vaasan hallinto-oikeuteen, joka antoi asiassa päätöksensä 5.11.2020 eli yli kahden vuoden kuluttua ELY-keskuksen ratkaisusta. Hallinto-oikeuden päätöksellä asia palautettiin ELY-keskukseen uudelleen käsiteltäväksi. ELY-keskus antoi hakemukseen uuden ratkaisun 3.6.2022. Asian käsittelyaika ELY-keskuksessa oli tällä kertaa 19 kuukautta. Ratkaisusta kuitenkin valitettiin, ja asiassa pyydettiin kesällä 2022 päätöksen täytäntöönpanon kieltämistä. Kanteluasiassa OKV/1707/10/2021 kantelijan toimittamien tietojen mukaan hallinto-oikeuden seuraavaa ratkaisua asiassa voidaan odottaa vuoden 2023 keväällä. Asian kokonaiskäsittelyaika tulee näin ollen olemaan noin kuusi vuotta.

Asiassa VARELY/1825/2016 apulaisoikeuskanslerin sijainen kiinnitti 26.10.2018 antamassaan ratkaisussa ELY-keskuksen huomiota asian pitkään käsittelyaikaan (OKV/2302/1/2017). Asia oli tullut vireille 24.5.2016. Asiasta valitettiin, ja Vaasan hallinto-oikeus palautti 24.2.2020 asian uudelleen käsiteltäväksi ELY-keskukselle. ELY-keskuksen päätös annettiin 31.12.2021. Palautetun asian käsittelyaika ELY-keskuksessa oli 22 kuukautta ja asian kokonaiskäsittelyaika sen vireille tulosta alkaen oli viisi ja puoli vuotta.

Vaasan hallinto-oikeuden selvitys

Vaasan hallinto-oikeus toteaa selvityksessään, että joidenkin asioiden käsittelyajat ovat valitettavasti olleet ajoittain liian pitkät. Osastot, esittelijät ja kokoonpanot ovat asiaryhmässä vaihdelleet, ja tällä on ollut vaikutusta myös käsittelyaikoihin. Tässä asiassa kyseessä oleva asiaryhmä on yksi muiden joukossa, eikä sitä ole säädetty kiireelliseksi asiaryhmäksi. Näiden valitusten

määrä on Vaasan hallinto-oikeudessa suhteellisen pieni. Pitkiin käsittelyaikoihin on vaikuttanut myös muu yleinen työtilanne ja resurssit.

Viime vuonna kaikkien asioiden keskimääräinen käsittelyaika oli 13,6 kuukautta, ja tämän vuoden ensimmäisellä vuosipuoliskolla se on ollut 13 kuukautta. Käsittelyajat ympäristö- ja vesiasioissa ovat olleet viime vuonna noin 20 kuukautta ja tämän vuoden ensimmäisellä vuosipuoliskolla noin 23 kuukautta. Keskimääräiseen käsittelyaikaan vaikuttaa selvityksen mukaan se, että viime aikoina on ratkaistu paljon vanhoja ympäristö- ja vesiasioita. Keskimääräinen käsittelyaika voi nousta, vaikka vireillä olevien asioiden kokonaismäärä laskee. Tammikuun lopussa on ollut vireillä noin 820 ympäristö- ja vesiasiaa, kun kesäkuun lopussa vastaava luku on ollut alle 710.

Selvityksessä todetaan, että tänä vuonna on ratkaistu tai tullaan ratkaisemaan yli kymmenen suuritöistä asiaa, joilla kaikilla on myös huomattavaa yhteiskunnallista merkitystä. Näiden asioiden käsittely on sitonut toisen ympäristöosaston eli 3. osaston henkilökunnasta karkeasti noin puolet. Suuritöisten asioiden käsittely on vaikuttanut koko osaston työskentelyyn. Kyseisellä osastolla juttukanta on jo jonkin aikaa ollut kuitenkin nuorempaa kuin toisella ympäristöosastolla, joten osaston tavoitteena on ratkaista tämän vuoden aikana kaikki ennen 30.6.2021 vireille tulleet asiat. Toiselle ympäristöosastolle eli 1. osastolle, jossa on viime vuosina ollut enemmän vanhoja asioita, on puolestaan asetettu tavoitteeksi ratkaista tämän vuoden aikana kaikki vuosina 2018, 2019 ja 2020 vireille tulleet asiat.

Syksyllä 2022 aloittaa selvityksen mukaan ylituomarin johdolla työnsä erillinen työryhmä, jonka tehtävänä on löytää entistä tehokkaammat menettelytavat ympäristö- ja vesiasioiden mahdollisimman joutuisaan käsittelyyn hallinto-oikeudessa. Nykyisellä ympäristö- ja vesiasioiden henkilökuntamäärällä aikaisemmin esitetty yhden ympäristöosaston malli ei välttämättä ole toimiva, mutta ympäristöosastojen välistä yhteistyötä ja sitä kautta resurssien järkevämpää käyttämistä on tarkoitus lisätä.

Tämän vuoden tavoitteet ja niiden mahdollisimman tehokas toteutuminen luovat selvityksen mukaan hyvän pohjan tulevien vuosien ruuhkanpurun jatkamiselle tilanteessa, jossa hallinto-oikeuden resurssit ovat parantuneet. Vuosille 2021-2022 saadut vesi- ja ympäristöasioiden lisäresurssit ovat toisena vuotena alkaneet tuottaa tulosta, kun lisäresursseilla tullut uusi henkilökunta on saatu perehdytettyä ja he ovat päässeet oppimaan käytännön työn kautta. Tuomioistuinvirasto on 1.7.2022 tekemällään päätöksellä perustanut Vaasan hallinto-oikeuteen 1.7.2022 lukien kuusi T13 hallinto-oikeustuomarin virkaa, kolme T11 hallinto-oikeustuomarin virkaa, kolme hallinto-oikeuden esittelijän virkaa ja kaksi lainkäyttösihteerin virkaa. Edelleen Tuomioistuinvirasto on myöntänyt Vaasan hallinto-oikeudelle vuodelle 2023 yhden määräaikaisen T11 hallinto-oikeustuomarin virkasuhteen ulkomaalaisasioiden käsittelyyn sekä viisi määräaikaista T11 hallinto-oikeustuomarin virkasuhdetta, yhden hallinto-oikeuden esittelijän virkasuhteen ja

yhden lainkäyttösihteerin virkasuhteen ympäristö-, maankäyttö- ja rakennusasioiden käsittelyaikojen lyhentämiseen.

Edellä mainitun perusteella Vaasan hallinto-oikeuden selvityksessä katsotaan, että Vaasan hallinto-oikeuden näkymät ovat uudella organisaatiolla ja aikaisempaa paremmilla resursseilla hyvät. Suunnitelmallisuudella ympäristö- ja vesiasioiden keskimääräinen käsittelyaika on tarkoitus lyhentää lähivuosina noin 12 kuukauteen.

RATKAISU

Asioiden käsittelyajat

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa. Niin ikään hallintolain 23 §:n mukaan asia tulee käsitellä ilman aiheetonta viivytystä.

Perustuslain 20 §:n mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon.

Julkisen vallan velvollisuuksiin kuuluu perustuslain 22 §:n mukaisesti turvata perusoikeuksien toteutuminen. Tähän kuuluu muun muassa riittävistä voimavaroista huolehtiminen, jotta esimerkiksi asian asianmukainen ja viivytyksetön käsittely toteutuu myös käytännössä. Tämän oikeuden turvaaminen ulottaa vaikutuksensa myös itse perusoikeuksien eli tässä tapauksessa perustuslain 20 §:n toteutumiseen.

Aiemmin mainitussa ratkaisussani OKV/2511/10/2020 totesin, että asioiden pitkät eli noin kahden tai kolmen vuoden kokonaiskäsittelyajat eivät täytä perustuslaissa jokaiselle turvattuun oikeusturvaan kuuluvaa oikeutta saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä. Viimesijaisimpia keinoja, joilla kansalainen voi pyrkiä vaikuttamaan ympäristöhallinnossa ja muussakin hallinnossa tehtyyn muun muassa elinkeinoa tai ympäristöä koskevaan päätökseen on muutoksenhaku.

Laillisuusvalvontakäytännössä on monissa tapauksissa katsottu, ettei viranomainen voi ruuhkautuneen työtilanteen, resurssipulan tai esimerkiksi töiden organisointiin liittyvien ongelmien vuoksi jättää huolehtimatta laissa säädetyistä velvoitteistaan. Lähtökohtaisesti hyväksyttävänä syynä asioiden viipymiselle ei ole pidetty resurssien vähäisyyttä, vaan on todettu, että viranomaisen tulee tehokkaalla työnjohdolla, työnteon organisoinnilla ja toimintatapojen kehittämisellä sekä muilla käytettävissään olevilla työnkulkua parantavilla keinoilla vaikuttaa käsittelyaikojen pitämiseen kohtuullisena. Viranomaisella on jatkuva velvollisuus seurata resurssiensa

käytön tuloksellisuutta, puuttua ongelmiin tuloksellisuudessa ja ryhtyä vaikuttaviin kehittämis- ja korjaustoimenpiteisiin. Nämä keinot eivät kuitenkaan aina välttämättä riitä, jolloin kysymys saattaa olla lainsäädännön viranomaisten toiminnalle asettamien vaatimusten ja viranomaisten käyttöön osoitettujen resurssien ilmeisestä epäsuhdasta.

Kunkin viranomaisen tehtävänä on osaltaan päätösvaltansa rajoissa varmistaa tehtäviensä asianmukaisen suorittamisen kannalta riittävät ja toimivat resurssit. Olennaista asiassa on siten laillisuusvalvonnan näkökulmasta tarkastella paitsi sitä, millaisiin päätäntävallassaan oleviin aktiivisiin toimenpiteisiin viranomainen on itse ryhtynyt, myös sitä, miten se muuten on pyrkinyt saamaan tilanteeseen kohennusta siltä osin kuin asia ei ole viranomaisen omassa päätäntävallassa. Kyse on lopulta siitä, onko yksittäinen viranomainen kokonaisuudessaan tehnyt sen, mitä siltä kohtuudella voidaan edellyttää (ks. esim. tietosuojavaltuutetun toimiston menettelytavoista antamani ratkaisu OKV/123/70/2020 ja eduskunnan oikeusasiamiehen ratkaisu dnro EOAK/7233/2019).

Vaasan hallinto-oikeuden selvityksen mukaan hallinto-oikeuden näkymät ovat uudella organisaatiolla ja aikaisempaa paremmilla resursseilla hyvät. Selvityksessä kerrotut resurssilisäykset ovatkin tuntuvia ja niiden tehokkaalla käytöllä voidaan saada todellista kohennusta tilanteeseen. Olennaista on siis nyt resurssien tuloksellinen hyödyntäminen. Se on viraston vaikutusvallassa ja vastuulla oleva asia.

Ympäristöministeriö on selvityksessään todennut, että Varsinais-Suomen ELY-keskukseen on myönnetty kertaluonteinen lisämääräraha yhden henkilötyövuoden palkkaukseen vuodeksi poikkeuslupien käsittelyä varten. Ympäristöministeriö on puoltanut Varsinais-Suomen ELY-keskuksen lisäresurssitarve-esitystä työ- ja elinkeinoministeriölle.

Totean, että ilmennyt resurssi- ja osaajapula tulisi ratkaista pysyvin eikä kertaluonteisin tavoin, jotta esimerkiksi rekrytoitavan henkilöstön pitkäjänteinen kouluttaminen ja sitoutuminen työhön voitaisiin varmistaa. Saatujen selvitysten mukaan ei ole arvioitavissa, että ELY-keskuksessa käsiteltävien lupahakemusten määrä tulisi vähenemään.

Kiinnitän myös huomioita siihen, että Vaasan hallinto-oikeuden selvityksessä kerrotaan syksyllä 2022 perustettavasta kehittämistyöryhmästä. Kuten tästä ratkaisusta ilmenee, käsittelyjen pitkittyminen on ollut kuitenkin havaittavissa jo pitkään.

Luonnonsuojelulakia koskevan hallituksen esityksen käsittelytilanne

Eduskunnalle toukokuussa annetussa hallituksen esityksessä HE 72/2022 vp luonnonsuojelulaiksi ehdotetaan uutta säännöstä, jonka mukaan olisi ELY-keskuksen aloitteesta mahdollista

antaa maantieteellisesti yhden tai useamman kunnan alueelle ulottuva poikkeus rauhoitetun lintulajin häiritsemiskiellosta, mikäli lajin runsaslukuisuudesta johtuen olisi todennäköistä, että lajin yksilöt aiheuttavat ennakoimattomasti kohdentuvaa, erityisen merkittävää vahinkoa viljelmille. Lisäedellytyksenä olisi, että linnuille olisi osoitettavissa ruokailuun ja levähtämiseen riittävästi alueita, joille ne voisivat siirtyä viljelmiltä häädettäessä.

Edellä mainitun hallituksen esityksen käsittely on eduskunnassa vielä kesken. Esityksen käsittelyyn on yhdistetty lakialoite laiksi luonnonsuojelulain 49 §:n muuttamisesta (LA 19/2021 vp), jossa esitetään, että pykälää muutetaan siten, että lintudirektiivin 9 artiklan 1 kohdan mukaisella poikkeusluvalla ammutun valkoposkihanhen ja merimetson haltuunotto ja hyödyntäminen sallitaan.

Uudet luonnonsuojelulain säännökset saattavat omalta osaltaan vaikuttaa suotuisasti ympäristöasioiden käsittelyaikoihin.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Asioiden käsittelyaikoihin on kiinnitetty jo pitkään huomiota sekä Vaasan hallinto-oikeudessa että Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa muun muassa ylimpien laillisuusvalvojien antamissa ratkaisuissa. Olen seurannut Vaasan hallinto-oikeuden käsittelyaikoja ainakin vuodesta 2018 alkaen. Käsittelyajat ovat olleet jatkuvasti hyvin pitkiä, vaikka erilaisia kehittämistoimia on saatujen selvitysten mukaan pyrittykin tekemään. Toimet eivät ole kuitenkaan aiemmin saatujen tietojen mukaan olennaisesti lyhentäneet vesi- ja ympäristöasioiden käsittelyaikoja.

Pidän pitkään jatkunutta tilannetta erittäin huolestuttavana perustuslaissa turvatun oikeusturvan sekä ympäristöperusoikeuden toteutumisen kannalta.

Varsinais-Suomen ELY-keskuksessa asioiden käsittelyyn ei ole selvityksen mukaan saatu pysyviä lisäresursseja, mutta määräaikaisten virkojen lisääminen on kääntänyt tilanteen paremmaksi. Tavoitteena ELY-keskuksessa on myös lupakäsittelyn sujuvoittaminen, ja lupahakemukseen liittyviä menettelytapoja on pyrittykin selvityksen mukaan sujuvoittamaan eri tavoin. Käsittelyn sujuvoittaminen ja käsittelyaikojen lyhentäminen edellyttävät ELY-keskuksen selvityksessään esittämän arvion mukaan kuitenkin vielä lisäresursseja.

Ympäristöasioiden käsittelyajat sekä Varsinais-Suomen ELY-keskuksessa että Vaasan hallinto-oikeudessa ovat olleet kohtuuttoman pitkiä. Kaikkien asioiden keskimääräiset käsittelyajat ovat kuitenkin nyt saadun selvityksen mukaan alkaneet lyhentyä Vaasan hallinto-oikeudessa, ja myös vesi- ja ympäristöasioissa on saadun selvityksen mukaan odotettavissa suotuisaa kehitystä muun muassa saatujen lisäresurssien ja asioiden uudelleen organisoinnin myötä.

Joidenkin yksittäisten asioiden kokonaiskäsittelyajat ovat selvityksistä ilmenevällä tavalla edelleen erittäin pitkiä, jopa viisi ja kuusi vuotta. Kokonaiskäsittelyajan pituuteen vaikuttaa moni asia, kuten muun muassa lisäselvitysten ja tarvittavien lausuntojen pyytämiseen kuluva aika sekä eri tahojen itse pyytämät määräajan pidennykset selvitysten antamiseen. ELY-keskuksen selvityksestä ilmeni, että erään asian käsittelyaikaan oli vaikuttanut myös se, ettei asiassa tarvittua lausuntoa muun muassa Luonnonvarakeskukselta ollut heti saatu pyydetyllä kielellä. Totean, että esimerkiksi arvioitaessa määräajan pidentämispyyntöjä olisi syytä ottaa huomioon niihin suostumisen vaikutus jo ennestään pitkään kokonaiskäsittelyaikaan.

Käsittelyaikojen kehityksen voidaan arvioida olevan nyt oikeansuuntaista. Sekä Varsinais-Suomen ELY-keskuksen että Vaasan hallinto-oikeuden tulisi kuitenkin edelleen kehittää ja tehostaa omaa toimintaansa siten, että annetut lisäresurssit saadaan tehokkaasti hyödynnettyä ja asioiden kokonaiskäsittelyajat saataisiin selvästi lyhenemään.

Pyydän Varsinais-Suomen ELY-keskusta ja Vaasan hallinto-oikeutta toimittamaan minulle päivitetyt tiedot lisäresurssien käytöstä ja kehittämistoimistaan sekä niiden vaikutuksesta vesi- ja ympäristöasioiden käsittelyaikoihin viimeistään 31.5.2023.

Lähetän päätökseni tiedoksi myös ympäristöministeriölle, työ- ja elinkeinoministeriölle, korkeimmalle hallinto-oikeudelle sekä Tuomioistuinvirastolle.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskansleri Mikko Puumalainen

Esittelijäneuvos Outi Kostama

OKV/3503/70/2021-OKV-5

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

Kostama Outi 91219787S	Puumalainen Mikko 91274244E
2022-10-13	2022-10-13